

Bohóckodás

4x45 perces komplex témanap
(magyar, ének-zene, kreatív írás, vizuális kultúra,
testnevelés, technika)

Miről szól ez a tanegység?

A bohóckodás a gyerekek (és a felnőttek) fejében általában a hülyéskedéssel, butáskodással összefüggő fogalom. Pedig a bohóctréfa mint cirkuszi műfaj önmagában is lehet mély tartalmú. Nem beszélve az irodalmi művekről, amelyekben a bohóc karaktere nagyon sokszor jelképes értelmet nyer. A témanapon a konkrét cirkuszi bohóctól a bohócdoktoron keresztül eljutunk a félelemoldó bohóctársakig, végül az önmagát feláldozni kész Paprika Jancsi alakjáig. A bohócokkal való azonosulást meseírás és rajzos, kézműves tevékenységek is biztosítják.

Áttekintő vázlat

3.1 Mit tudjon egy bohóc?	90 perc
3.1a Daltanulás	15 perc
3.1b Mit tudjon egy bohóc?	15 perc
3.1c Mit tanulnak a bohócok?	15 perc
3.1d Labdatrúkk, lufihajtogatás	45 perc
3.2 Érted hal meg a Jancsi bohóc...	45 perc
3.2a Dodó, a bohóc	15 perc
3.2b Bohócdoktorok	10 perc
3.2c Jancsi bohóc	20 perc
3.3 Bohóccá válok magam is...	45 perc
Összesen:	4x45 perc

Előkészületek

A mozgásos, kézműves tevékenységek komolyabb kipróbálást, felkészülést és előkészületet igényelnek. Az ügyességi játékhoz szükség esetén segítséget is kérhetünk, illetve nem árt, ha a szülők közül is vállal valaki segítséget a beszerzésben, lufihajtogatásban, arcfestésben stb. Sőt még az is előfordulhat, hogy valaki ismeri a labdatrúkköt, és be tudja mutatni a gyerekeknek.

3. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Müller Péter Sziámi: *Mit tudjon egy bohóc?*
Petőcz András: *Dodó és a bohóca*
Weöres Sándor: *A paprikajancsi szerenádjá*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Internet, projektor, hangfal

Szöveggyűjtemény

Füzet, íróeszköz

Lufik és/vagy labdák
Tojástartó felvágva
Tempera, festőeszközök
Kalapgumi
Színes kartonok, papírok
Olló, ragasztó, tűzőgép
Arcfestőkészlet

JEGYZETEIM

FELADATOK LEÍRÁSA

3.1 Mit tudjon egy bohóc?

3.1a Daltanulás

A gyerekekkel beszéljünk arról, hogy ki járt már cirkuszban. Milyen élményeik voltak? Mi tetszett nekik a legjobban?

Ki látott már bohóc műsort? Milyen volt? Mi tetszett benne? Vajon mi mindent kell tudnia egy bohócnak?

Tanuljuk meg énekelni **Müller Péter Sziámi: Mit tudjon egy bohóc** című versét, amit a Palinta Társulat ad elő (elérhető a Reftantáron). Megtanulhatjuk kívülről a refrén szövegét, amit a gyerekek kórusban énekelhetnek a szóló szakaszokra válaszolva. (A szóló mehet felvételtől, vagy énekelheti a pedagógus, a dalt egyszerű ritmushangszerekkel is kísérhetik a gyerekek.)

3.1b Mit tudjon egy bohóc?

A gyerekek olvassák el a verset, majd írjanak egy képességlistát arról, hogy mit kell tudnia a bohócnak! Megfogalmazhatjuk így a feladatot: Mit gondoltok, a bohócok hol tanulják a bohóckodást? Bizony, iskolában, még hozzá a Baross Imre Artistaképző Szakközépiskolában. Most képzeljétek el, hogy ti vagytok az artistaképző iskola tanárai! A vers alapján írjátok össze, hogy mit kell tudnia egy bohócnak, hogy ötösre vizsgázzon!

3.1c Mit tanulnak a bohócok?

Nézzük meg a gyerekekkel az M2 riportjának részletét a Reftantáron a *Mit tanulnak a bohócok?* című tankockában, amelyben az artistaképző diákjai és egy tanárunk számol be a bohócképzésről! A gyerekek figyeljék meg a következőket, amelyekről adjanak számot a film megnézése után:

- Hány éves a bohócképzés?
- Milyen képességekkel kell rendelkeznie annak, aki bohóc akar lenni?
- Milyen tantárgyakat tanulnak a bohócok?
- Milyen gyakorlatokat végeznek a bohócok a képzés során? (Ha nem emlékeznek pontosan, nézzük meg újra a videónak ezt a részét.)

Vedd figyelembe!

Néhány idegen szó jelentése, ami gyakran előfordul a beszélgetés során:

- improvizáció = rögtönzés
- karakter = meghatározó személyiségvonás; szereplő, megformált alak (például egy könyvben vagy filmben)
- zsáner = jellegzetes személyiség, típus; művészet ága, módja, modora

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek értsék meg, hogy a bohóckodás egy komoly szakma.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Beszélgetés
Daltanulás, éneklés
Riportfilm megtekintése, felidézése megfigyelési szempontok alapján
Mozgásos, kézügyességet igénylő feladat

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Lufik és/vagy labdák

JEGYZETEIM

3.1d Labdatrükk, lufihajtogatás

45
perc

Ha van rá időnk, akkor érdemes a gyerekekkel kipróbálni néhány „bohóckodást”. Kb. harminc perc kell arra, hogy az egyik választott feladatot kipróbálják a gyerekek. Ha mindkettőt szeretnék bemutatni, megpróbálni, akkor ez a feladat minimum 60 perc.

1.) A lufihajtogatás nem túl bonyolult dolog, egy kis kezűgyességgel bárki meg tudja tanulni. Fontos, hogy előtte tanulja meg a pedagógus is, gyakorolja be a hajtogatást! A lufikat fújjuk (vagy fújassuk) föl még az óra előtt! A Reftantáron elérhető a lufikutya, a lufinyúl és a lufisziráf készítését bemutató videó.

2.) A labdatrükköt mindenképpen érdemes kipróbálni, de pedagógusként a bemutatása inkább csak azoknak való, akiknek jó a mozgásos intelligenciája, vagy csináltak már hasonlót. Az is megoldás, hogy az órának erre a részére behívunk valakit (testnevelő kollégát vagy szülő), aki ismeri ezeket a labdatrükköket. A Reftantáron elérhető oktatófilmek segítséget nyújtanak azoknak, akik el szeretnék sajátítani a labdatrükköket. A filmek angol nyelvűek, de a kézmozgásokat lassítva vetítik, így azoknak is érthető, akik nem tudnak angolul. Legkönnyebb fokozat az egy kézzel való labdadobás és -elkapás, ami bátran kipróbálható és gyakorolható.

Vedd figyelembe!

Dr. Gyarmathy Éva kutatási eredményei alapján a „kaszkáddobás” vagy háromlabdás labdatrükk elsajátítása és gyakorlása nagyban javítja a figyelem- és tanulási zavaros gyerekek tanulási képességeit.

A Reftantáron megtaláljuk a kapcsolódó oktatóvideót és a megtanulására alkalmas akkreditált képzés linkjét is.

45
perc

3.2 Érted hal meg a Jancsi bohóc...

3.2a Dodó, a bohóc

Beszélgessünk arról, hogy van-e valaki (vagy ismernek-e a gyerekek valakit), aki fél este lámpaoltás után! Esetleg ők féltek-e kiskorukban? Mitől? Mi segített nekik? Volt-e valamilyen játékuk, ami segített ebben a félelmes helyzetben? Olvassa fel valaki hangosan a gyerekek közül **Petőcz András: Dodó és a bohóca** című versét, és beszéljük meg:

- Mitől félhetett Dodó?
- Ki az a Dodó?
- Mit jelenthet ez a versszak? Milyen átalakulások történnek benne?

15
perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek értsék meg, hogy a bohóckodás nem csak felszínes szórakozás.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Beszélgetés
Versek olvasása, értelmezése
Vers ritmizálása, ritmusgyakorlat
Riportfilm megtekintése, zenehallgatás
Meseírás

JEGYZETEIM

Dodónak hívnak, mégis bohóc vagyok.
Bohócbaba lettem magam is.
Párnává szelídül a papa, a mama.

És az utolsó versszak miről mesél? Hová tűnt a félelem?

3.2b Bohócdoktorok

10
perc

Kérdezzük meg a gyerekeket, hallottak-e már a bohócdoktorokról!

Találkoztak-e bohócdoktorral?

Mi a feladata a bohócdoktornak? (Ha nem tudják, találják ki!)

Mit gondoltok, miért jó módszer a bohócdoktorkodás a félelmek elűzésére?

Nézzünk meg egy videofilmet a bohócdoktorok munkájáról a Reftantáron!

3.2c Jancsi bohóc

20
perc

Hallgassuk meg a gyerekekkel **Weöres Sándor: A paprikajancsi szerenádja** című versének feldolgozását a Reftantáron Halász Judit és a Fonográf együttes előadásában, majd olvassuk fel a verset!

Beszéljük meg, milyen hangulatú ez a vers! Miért szomorú?

A Paprika Jancsi a magyar népi vásári bábjátékok bohócfigurája.

- Miért szomorú mégis a Jancsi bohóc? Szerintetek kinek énekel?
- Tudjátok-e, mi az a szerenád? (éjjeli zene) Kik énekeltek régen szerenádot? (Szerelmes férfiak énekeltek a szívük hölgyének.)
- Sejtitek már, miért gyullad ki Jancsi bohóc szíve?

A vers dallama, ritmusa is Jancsi bohóc érzéseiről beszél, figyeljétek meg, milyen szépen! Kopogjuk vagy tapsoljuk a versritmust, akár mindhárom versszakon keresztül:

Gyöngye fuvallat a tóba zilál,	- U U - U U - U U -
tá-ti-ti tá-ti-ti tá-ti-ti tá	
fények gyöngysora lebben.	-- - U U --
tá-tá tá-ti-ti tá-tá	
Sóhajom, árva madár-pihe, száll	- U U - U U - U U -
tá-ti-ti tá-ti-ti tá-ti-ti tá	
s elpihen édes öledben.	- U U - U U --
tá-ti-ti tá-ti-ti tá-tá	
Tárt kebelemben reszket a kóc:	- U U -- - U U -
tá-ti-ti tá-tá tá-ti-ti tá	
érted szenved a Jancsi bohóc.	-- - U U - U U -
tá-tá tá-ti-ti tá-ti-ti tá	

A gyerekek írjanak egy mesét Jancsi bohóc szerelméről! Akik belelendülnek a feladatba, nyugodtan folytathatják a következő órán is, hiszen akkor nekik ez a kifejezési forma felel meg igazán. De maradhat a mese befejezése otthonra is.

Vedd figyelembe!

A vers szabályos ritmusát az időmértékes verselés alakítja. A sorok daktilusokból (tá-ti-ti) és spondeusokból (tá-tá) állnak, a páratlan sorok végén egy-egy fél spondeussal.

A Halász Judit által énekelt változatban két helyen is eltér ettől a ritmika, amit lehet, a gyerekek is észrevehetnek, ha a ritmusgyakorlat után megfigyeljük. „Tárt kebelemben” (tá-ti-ti-tá-tá) helyett a dalban „Tárt keblemen” (tá-tá-ti-tá) szerepel. Illetve a „Hull a fűrészpör” tá-ti-ti-tá-tá ritmusát tá-ti-tá-tá-ti ritmussal énekli az énekes. Pedig ezen a helyen épp a daktilus miatt változtatta rövide a fűrészpör ű-jét a költő.

Variáció

Meghallgathatjuk a verset a Szélkiáltó együttes előadásában is (elérhető a Reftantáron), és szavazhatnak a gyerekek, melyik dal tetszik nekik jobban. Mondják el azt is, hogy miért!

3.3 Bohóccá válok magam is...

A tanegység befejező részeként a gyerekek készítsenek maguknak bohócorrot, bohócsapkát, és ha van rá lehetőségünk, fessenek maguknak vagy egymásnak bohóc arcfestést!

- 1.) Bohócorr egyszerűen készíthető tojástartóból. A tojástartót vágjuk fel! A gyerekek fessék pirosra, és fűzzenek bele kalapgumit!
- 2.) Bohóccsapkát egy kartonkúpból készíthetünk. A kúp alapja egy félkör alakú színes papírlap, aminek negyedrészt (mint egy tortaszeletet) még le kell vágni. A lapot színezéssel, papírminták ragasztásával díszíthetik a gyerekek, majd kúppá hajtva, ragasztással, tűzéssel erősíthetjük össze. A kalapba ugyanúgy fűzhető kalapgumi, mint a bohócorrba, így nem esik le a gyerekek fejéről
- 3.) Arcfestés

A bohócarc festését szépen bemutatja a Reftantáron a videofilm.

Vedd figyelembe!

Az allergiás tünetek elkerülése végett nem árt a szülőket megkérdezni, hogy a gyerekeknek nincs-e bőralergiája, és a beleegyezésüket kérni az arcfestéshez. Az arcfesték csak ellenőrzött helyről származzon!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek készítsenek maguknak bohóckellékeket, így azonosulva a bohóc létformával.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Bohócorr, bohócsipka készítése
Arcfestés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Tojástartó felvágva
Tempera, festőeszközök
Kalapgumi
Színes kartonok, papírok
Olló, ragasztó, tűzőgép
Arcfestőkészlet

